

ל"ד) מהר"ר נתן שפירא אב"ד דק"ק הוראדני כו' (בהרב מהר"ר שמשון ז"ל שפירא) וביאורי רש"י ז"ל אינם מהרב כו'. ובס' אמרי שפר להר"ן שפירא בהרב מהר"ר שמשון ז"ל שפירא שהדפיס הרב ר' יצחק בן הרב המחבר בסוף ההקדמה כתב וז"ל ואתם קדושי עליון אל תתמהו על החפץ שזה שנתים ימים יצאו בדפוס איזה ביאורים נקראים ע"ש הגאון א"א ז"ל כי המציאו אנשי בלי עול מלכות שמים חיבור אשר מצאו ומי יודע המחבר אם נער כתבו, ורצה לתלות באילן גדול א"א ז"ל חלילה לפה קדוש להוציא מפיו דברים אשר אין בהם ממש כו' וכאשר הגיעו הספרים ההם בגלילות אלו הוכרו בהסכמת כל רבני וראשי מדינות שלא ימכרו ויהיו בבל יראו ובבל ימצאו בכל ארצות אלו ואשר קנו מהם יתוור להם המעות ולא ימצא בבתיך עולה עכ"ל, ויש מי שטעה שעל ספר אמרי שפר החשד שאינו ממהר"ן שפירא ז"ל אבל לא כן הוא רק על הביאורים נאמר והספר אמרי שפר כשמו כן הוא ומיוחס הוא להר"ן שפירא ז"ל.

בנו הר' יצחק היה ר"מ בק"ק קבלא, בנו השני

הג"מ יששכר היה ר"מ בק"ק פינסק ומשם נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק ווירמיישא, בנו השלישי הג"מ שלמה אביו של הגאון המקובל מוהר"ר נתן שפירא מקראקא בעל מגלה עמוקות זצ"ל.

ל"ה מהר"ר נתן שפירא (בהג"מ שלמה בהג"מ נתן בהרב מוהר"ר שמשון שפירא) חתן הגאון הקצין מוהר"ר משה (אחיו של הרב הקצין ר' אייזיק ר' יעקיל'ש מקראקא) ר' יעקיל'ש מקראקא (שו"ת איתן האזרחי ק"א פרשת ראה בהספדו עליו), חיבר ס' מגלה עמוקות, פ' ואתחנן, וס' מגלה עמוקות עה"ת, נפטר יום ד' י"ג מנחם אב שנת שצ"ג בעיר קראקא.

זכה לגלוי אליהו כאשר בנו הג"מ שלמה מספר עליו בהקדמתו לס' מגלה עמוקות וז"ל נתן זמירות בלילה קינה ויללה על חרבן אריאל ועיר המהוללה אשר היתה לשריפת אש גלמודה ושכולה בכה ויתחנן לה נת"ן עליה בקול ושר בשירים בניגון שמנגנים שרפי עילא בשלש משמורת הלילה כאשר אליו נגלה פעם אח' איש לבוש אדרת שער כולה (הוא אליהו ז"ל) והגיד לו דברי אלה כך וכך מקוננים פמליא של מעלה ועין בעין ראה אותו נצב וקמה כאשר ד' אל שלמה, עכ"ל.

בניו הנודעים לנו: א. בנו בכורו הג"מ שלמה אב"ד סטאנוב (חתן הראש הר"ר פייבוש מעיר ווילנא, כן חתם בהקדמת מגלה עמוקות, ואולי הוא הראש הג"מ פייבוש אשכנזי אב"ד ווילנא, ובזמן גזירת ת"ח נסע לא"י ונתקבל שם לנשיא, היה תלמידו של מהר"ם מלובלין, וכן אנו מוצאים אותו בעיר ווינא כשהי' בדרכו לעלות לאה"ק, ראה עיר ווילנא לר' ה"נ מגיד) והוא הינוקא שזכרוהו אביו בספרו מגלה עמוקות (פ' בא) שדרש דרשה נפלאה בחכמת הקבלה בהרבה אופנים בהיותו כבן שבע שנים, ובן שנים ושלשים שנה נהרג ע"י הרוצחים הקאזאקים חמילניצקי וחבורת הרוצחים שלו בשנות ת"ח ות"ט, הש"ך בקינותיו על הגזירה ההיא כותב עליו שארי הגאון הגדול מהו' שלמה.

בניו: א. הצדיק מ' אברהם נתן בן הגאון מהו' שלמה (נזכר בפנקס הח"ק מקראקא, ב. הרב ר' ליב, בנו ר' ישכר דוב, בנו הרב ר' יהודה ליב (פרנס דד' ארצות מלעמבערג הנקרא ר' ליב פרנס), בנו הרב ר' אברהם שפירא מצאנו איש אלקים ומקובל אלקי (הנקרא ר' אברהם דראניס על שם חמותו הצ' ע"ה), בנו הג"מ

יעקב שפירא אב"ד הומענא א) הנקרא ר' יעקב חריף (חיבר ספר גדול על מס' כתובות ובימיו יצא לאור ספר ההפלאה, וגנז חיבורו כי כבר קדמו ההפלאה), בנו הג"מ אברהם שפירא אב"ד ווראנוב, בנו הרב ר' שמעון שפירא, בתו מרת הינדא אשת הרה"ח מהר"ר בנימין שמואל קאליש מעיר מונקאטש, בנם הרה"ח מוהר"ר אברהם שמחה קאליש מעיר מונקאטש, (אשתו מרת זיסל בת מוהר"ר בנימין אליעזר קליין מעיר סוואליווא, בנו בכורו של הג"מ ראובן חיים קליין אב"ד דיוויטקוב בעל שנות חיים ביאורים על ספר רבינו ירוחם), בניהם, א. הרב הגדול מהר"ר ראובן חיים הי"ד, בתו של הרב ר' ראובן חיים ז"ל מרת זיסל אשתו של הרה"ג ר' שואל דוד אב"ד פראשקוב נ"י, ב. אשתי הרבנית הינדא (בזווג שני) תחי' (בנה הוא הרה"ג וכו' מוהר"ר מרדכי שפילמאן נ"י), ג. מרת חי' שרה ע"ה, ד. הבתור הצדיק מהר"ר מנחם מענדיל זצ"ל, בדרך כלל עוד היותו כבן שבע או שמונה שנים, כבר היה ילד פלא, ברגעים אחדים היה מחשב תקופות וקביעות דירחא על הרבה שנים מה שהיו גדולים ומומחים בזאת החכמה צריכים זמן ארוך לחשוב, לתמהון כל הרואים. כתב הרבה חידושים עמוקים בכלל ובזאת החכמה בפרט, עד שמבינים ובקיאים לא יכלו לירד לסוף דעתו. כמעט לא הי' זמן ביום שלא הוגה בתורה, ובלילה לא שכב רק כתב חידושי וחסבונות בתקופות ומזלות, ומוחו עבד בבהירות כל העת בלי לאות

א) הג"מ יעקב שפירא היה גאון בנגלת התורה ובקבלה, היה תלמידו של הגה"ק ר' מנחם מענדיל מרימינוב, בא מעיר צאנו והיה שם בעיר הימינא דיין ומו"ץ (הגליל של הימינא היה בעת ההיא מהבעסקי או מעיר סאנאק עד עיר אונגוזאר) אח"כ נתקבל שם לאב"ד, שמש שם ברבנות כחמשים שנה, נפטר בשנת תקפ"ח (פנקס החברה קדישא שם). הרב ר' פישל הורוויץ היה אצלו דיין ומו"ץ אח"כ נתקבל הרב ר' פישל לדיין ומו"ץ בעיר אוהעל אצל הגה"ק מוהר"ר משה טייטלבוים אב"ד אוהעל, ובא לשם הנוכל לייזר ליבערמאן בן הרב ר' ליב ליבערמאן מהאנוי, ובערמאן נתקבל שמה למלמד ודיין, אחר שתי שנים הכירו בו מדרשותיו שהוא מין ואפיקורס, וגרשוהו משם ונעשה חבר להרפורמים אהרן חארינער וסייעתו, עד שלסוף המיר את דתו, ובא לעיר הימינא אל אשתו ולא סיפר מאומה מזה שהמיר את דתו אולם בשבת קודש בעת שלש סעודות שתה הרבה ומתוך שכרותו סיפר בעצמו מהנעשה עמו, וביום א' בבוקר ברח משם ואלו לא ברח היה נהרג ע"י העם שעלה קצפם עליו עד בלי גבול, (ראה בשו"ת חתן סופר ח"ו סי' פ"ד, צ"ב).

בשנת תקפ"ה (א' ראה) עזב הגה"ק מוהר"ר צבי אלימלך אב"ד דינוב את מדינת גאליציה והיה לאב"ד בעיר מונקאטש, ובנו הגה"ק מהר"ר אלעזר אב"ד לאנצהוט ואשתו מרת טאבא חוה ע"ה היו סמוכים על שלחנו, ואירע מקרה שכלתו לא היתה יכולה לטהר עצמה לבעלה כי היתה רואה מחמת... שתי פעמים, עיין בש"ע יו"ד סי' קפ"ז, והגה"ק בעל בני יששכר נגמר בדעתו למסור את ההוראה הגדולה הזאת להגאון הגדול המקובל מוהר"ר יעקב שפירא זצ"ל שהיה נקרא ר' יעקלי חריף אב"ד הומנא (שהיה מכירו וידידו עוד מבית רבם מרימינוב) ובצירוף בד"צ ממונקאטש, והגיד הג"מ יעקב חריף שלא ליכנס בעומק בזה בעניני בדיקות (כמבואר בזה בשו"ת אמונת שמואל) בפעם הג', אך נפסק בכת התורה שהזיווג יורו באהבה ואחוה ולא יארע להם שום מכשול ומקרה בלתי טהור וצדיק גזור והקב"ה מקיים, ומני אז והלאה שבה לאיתנה הראשון ונפקדו בורע הוא הגה"ק מוהר"ר שלמה אב"ד מונקאטש, (וכמו שסיפר זה הגאון הצדיק ממונקאטש, ומביא זה בספריו).

עד שהי' ממש מבהיל הרעיון. הגאון הצדיק מוהר"ר צבי שפירא אב"ד מונקאטש בעל דרכי תשובה ובנו הגאון הצדיק מוהר"ר חיים אלעזר שפירא אב"ד מונקאטש כשהיה להם ענין קשה ועמוק בכלל ובאלו הענינים בפרט שאלו ממנו ותיכף באותו רגע השיב להם וחיור להם כל הענין. ובזמן שהיה נמצא בביתם בשבת או ביו"ט כבדו אותו מאד ומוכרח היה לקדש על היום ראשון וקודם להם. חכמים ואנשי אמת מספרים כי בעת חליו שנחלה בזמן שהיה כבן י"ב שנה והיה שוכב על ערש דוי עד שהיה בן ט"ו שנה שנפטר לבית עולמו, ובכל שבוע ושבוע בא הג"מ חיים אלעזר אב"ד מונקאטש לבקרו בחליו וישב על מטתו ודבר עמו בד"ת והראה להרב את חידושי שכתב במטתו ובתוכם גם לוחותיו על המולדות ותקופות בדרך חדש וישר ופשוט על כמה מאות שנים הבאים, ואמר הגאב"ד ממונקאטש שממש דרכו וסידורו מבהיל את הרעיון. והרב ממונקאטש רגיל היה לאמור לו מענדלי התפלל לד' שיחמול עלינו ותהיה הגאולה שלימה, והוא השיב לו בהגבהת קולו קצת אין לי כלים לזה, יתפלל כבודו.

לא אמנע מלכתוב כאן אם שהדבר יהיה נראה לגוזמא מ"מ כיון שדבר זה שמעתי מפי הרבה אנשי אמת ולא מאנשים בעלי הזייה ובעלי גוזמא, כי בימיו האחרונים כתב על הנייר מפת העולם (לאנד קארטע) בדמות הנשר ממלכות אשכנז מהמדינות והערים מחוץ למלכות אשכנז, (וזה היה בשנת תרע"ז), ואמר כי יעמוד צר ורשע לא מזרע המלוכה בארץ אשכנז, והוא יחריב העולם והמדינות שכתבם על המפה, ובפרט יפיל חמתו על עמינו שמימות העולם לא היתה עוד כזאת, ואחר זה תתחיל להתנוצץ אור לעמינו וגאולתם, ונתן הנייר ההוא לאחותו הינדא הנ"ל ואמר לה שמור את הנייר הזה, אז אמרה לו אם ח"ו הכל הולך לאיבוד ושממה, מה לי לזה הנייר, הוא השיב לה, את תשאר ותראה לאור הישועה.

בזמן האחרון היה בביתי איש אחד מעיר מונקאטש שהיה בזמנו מהנערים שידעו את מענדלי הנ"ל ומענדלי היה מוכיחו שילך בדרך הישר, וכעת הוא מלומד ומשכיל, ודברתי עמו מר' מענדלי הנ"ל, הוא נשאר משתומם ואמר אילו לא ראה כל זה בעצמו לא היה מאמין זה, ועכשיו שראה כל זה בעיניו הוא אומר על זה שהוא פלא ומיסטריא שאפשר שתהיה פעם אחת בכמה דורות.

וזה נוסח מצבתו עפ"י הנוסח שעשה הגאון הצדיק מוהר"ר חיים אלעזר זצ"ל:

פ"נ

בחור חכם ונבון וירא חטא

גם היה בקי בקבוע דירחא

וגם בכמה חכמות התורה

בן ט"ו שנים נ'

מנחם מענדיל

בן אברהם שמחה קאלליש נ"י

נפטר בש"ט ביום ג' א' סיון עזר"ת לפ"ק תנצב"ה

בהספד שנשא עליו בפניו הגאב"ד מונקאטש כשעה וחצי ודמעותיו נזלו כנחל, בין שאר דבריו שנשא עליו בהספדו, אמר ווי לדרא שלא היו כדאים להנות מאורו, השיג וידע הצעיר לימים הזה בחכמת התורה יותר ממה שוותיק גדול בתורה בן ע"ה שנה יכול להשיג ולידע, תנצב"ה. (כפי מה ששמעתי מוותיקים חבריו מפיהם ומפי כתבם, ובתוכם הרה"ח מ' אלימלך צבי נ"י).

ה. בתו (של הר' אברהם שמחה הנ"ל) מרת חיה שרה ע"ה אשתו של הרה"ח ר' שמואל שטיינבערג נ"י בנוא יארק, ולאחר פטירתה נשא את אחותה.
ו. מרת טשארנא תי'.
ז. מרת שיינדל ע"ה הי"ד.
ח. מרת רחל ע"ה הי"ד.
ט. בנו (מאשתו השני' שנשא אחר מות אשתו זיסל ע"ה) הרה"ח ר' בנימין שמואל קאלליש נ"י בנוא יארק.

ס.

א' מהר"ר פולימאן ן' אוחנא, ממראכיש ונסע לפאס ומשם לצפת'ו (שו"ת יאמר יצחק מר"י בן וואליד ח"א דף ט' ע"א), ופי' על הספרי נדפס ווילנא תרכ"ו (ראה נר המערב רי"מ טולידאנו עמוד ק"י, רכ"ט).

ע.

ג' הרב עובדי' ספורנו, הרביץ תורה בק"ק בולוניא, ורופא גדול היה, והיו קוראין לו אביר הרופאים, מובא במהר"ם מפאדובה סימן מ"ח, מ"ט, ובסוף ימיו הרביץ תורה בק"ק ריגיו בחברתו של הרמ"ע מפאנו, ראה בסוף פסקו הנדפס בס' תולדות אדם למהר"ר שמואל אלגאזי ז"ל, ודי רוססי הזכיר גם פירושו על חבקוק, יונה, וזכרי', ועוד חיבר פי' על פרקי אבות נדפס בבולוניא במחזור ע"פ קמחא דאבישונא, ואגרות רבות לרבני פירארה ולמהר"ר חננאל אחיו, ולמלכי צרפת כששלח להם ספרו אור עמים בל' לטיין, (תולדות גדולי ישראל ואיטליאה).

ו' רבינו עזרא ורבינו עזריאל תלמידי רבינו יצחק בן הראב"ד רביותו של הרמב"ן בקבלה כו'. והוא מהרקאנטו פ' נשא וז"ל רבי יצחק בן הרב ז"ל (הראב"ד) ומסרה לחתנו הראב"ד וגם לו נגלה והוא מסרה לבנו ר"י סגי נהור שלא ראה מעולם, וגם לו נגלה, והוא מסרה לב' תלמידיו הא' ר' עזרא שפי' שיר השירים והא' ר' עזריאל, ואחריהם נמשכה להר"מ(ב"ן ז"ל והדעת השני כו' ע"כ. אולם ברקאנטו דפוס וויניציאה משנת רפ"ז ובכת"י הנמצא בביבלאטעק בהאמבורג חסר, כי מיד אחר התיבות שהיה ג' לאליהו ז"ל כתב והדעת השני כו' ואפשר זהו היספה מאוחרת מס' עבודת הקודש חלק העבודה סוף פרק ד' (ראה באו"ח לר"ח ברי"מ מה שהאריך בזה).

בס' יוחסין כתב כי ר' עזרא היה רבו של הרמב"ן בקבלה, ואפשר שלקח זה ממה שבס' האמונה והבטחון נזכר בן ר' עזרא פעמים רבות, וס' האמונה והבטחון מיוחס להרמב"ן, ומש"כ ר"י רייפמאן בתולדות רבינו בחיי כי הס' האמונה והבטחון איננו להרמב"ן כי אם לרבינו בחיי ואחד מראיותיו הוא כי בס' האמונה והבטחון פ"א